

Remissvar

Jernkontorets diariernr: 20/24

Stockholm 11 mars 2025

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
viktor.berg@regeringskansliet.se.

Yttrande över betänkandet Om ekonomiska styrmedel för en mer cirkulär ekonomi (2024:67) – Fi2024/01941

Jernkontoret är branschorganisation för järn- och stålindustrin i Sverige. Stål används inom många olika områden i samhället där stålprodukterna har olika egenskaper och i många fall lång livslängd. Teknik för att återvinna stål har funnits och utvecklats under hundra år. Svensk stålindustrin är starkt inriktad på olika typer av specialiserade stålprodukter som bidrar till förbättrad resurs- och klimateffektivitet i den slutliga användningen. Cirkulär ekonomi har därför länge varit en naturlig utgångspunkt för järn- och stålindustrin.

Nedan lämnar Jernkontoret övergripande synpunkter på remissen och stödjer också de synpunkter som lämnats in av Svenskt Näringsliv.

Undvik nationella särlösningar

Jernkontoret stödjer utredarna slutsats att insatser på miljöområdet generellt bör hanteras på EU-nivå, och att det är viktigt att svenska myndigheter tar aktiv del i EU-arbetet och samarbetar med nationella aktörer för att identifiera frågor som är särskilt viktiga ur svenskt perspektiv. Möjligheten att införa nationella styrmedel (med önskad effekt) begränsas, som det står i utredningen, av EU-regler, konkurrenskraftsaspekter, internationella överenskommelser och storleken på den svenska marknaden.

Att genomföra redan beslutade regler och fungerande tillsyn är också viktigt. Flera av de EU-initiativ som beskrivs i utredningen har antagits sedan den skrevs, och visar på möjligheter att hantera frågor som lyfts i utredningen på EU-nivå. Jernkontoret anser att fokus och resurser i första hand bör läggas på att implementera dessa på bästa sätt. Ett exempel är Ecodesign for Sustainable Products Regulation (ESPR). Aktiv medverkan från svenska myndigheter, i samarbete med näringsliv, är viktigt för att påverka utformning av kommande lagstiftning på bästa sätt. Produktregleringar måste göra på EU-nivå för att få avsedd effekt och bibehålla en fungerande inre marknad. Effekter av ny reglering bör utvärderas innan nya förslag läggs fram.

Besöksadress
Kungsträdgårdsgatan 10

Telefon
08 679 17 00

E-post
office@jernkontoret.se

Organisationsnr
802001-6237

Postadress
Box 1721, 111 87 Stockholm

Webbplats
www.jernkontoret.se

Styrning på råvaror

Jernkontoret håller med utredningen om att ekonomiska styrmedel, t.ex. beskattning av insatsvaror, som införs enbart i Sverige leder till snedvriden konkurrens och risk att produktion flyttar till andra länder.

När det gäller lämpligheten i att införa kvotplikter så måste det bedömas utifrån marknadsförutsättningar för varje material, och i nära dialog med aktuell bransch. För stål är efterfrågan på skrot redan idag större än utbudet. Kvotplikt för stål kan därför inte bidra till att öka totala återvinningen.

Återvinning av järn- och stål

Utredningen säger, att det kan vara svårt att använda skrot i produkter med höga kvalitetskrav och att legeringar är en ”förorening”, t.ex. i avsnittet om fordon (kap. 8.1.2) och faktaruta på s. 108 med referens till rapporter från Material Economics.

Jernkontoret ser det som problematiskt att utredningens analys färgas av dessa rapporter. Rapporterna drar långtgående ekonomiska slutsatser på ett kvalitetsmässigt begränsat underlag. De har också ett snävt synsätt när det gäller vad stålqualität är och hur återvinning ska gå till.

Teknik för att smälta om stål till nya produkter har funnits länge. Dagens skrotåtervinningen bygger på en inarbetad klassificering av skrot baserat på kemiskt innehåll och format. Utifrån den klassificeringen köper stålföretagen det skrot som de behöver för att tillverka nya produkter med önskade egenskaper. De produkter som tillverkas med skrot som råvara är till exempel avancerade verktygsstål och kullagerstål dvs produkter med synnerligen höga kvalitetskrav, och som har en viktig roll i omställningen till cirkulär ekonomi. Det är inget självändamål att stål som återvinns ska användas i samma applikation i nästa livscykel. Det viktiga är att skrotets innehåll av tex legeringsämnen kan användas på ett optimalt sätt i nya stållegeringar. Ämnen och tillsatser som inte passar en applikation kan vara värdefulla legeringar på annat ställe.

”Rätt skrot på rätt plats” tillåter också en optimering av skrothantering som bidrar till att minimera transportarbete. Styrmedel som påverkar skrotmarknaden och skrotflöden riskerar att motverka möjligheterna att optimera hantering och användning av skrot och därmed utvecklingen mot en ökad resurseffektivitet i samhället.

Utveckling inom cirkulär ekonomi för järn- och stålindustrin

För att främja cirkulär ekonomi krävs samarbete mellan aktörer över hela värdekedjan för järn- och stål. Från val av rätt material, till design av produkter som både har lång livslängd och går att demontera, samt sortering, klassificering och annan hantering av skrot. Det behövs också fortsatt arbete för att ta fram relevanta och rättvisande metoder för att bedöma miljöpåverkan från material i produkter ur ett livscykelperspektiv.

Stora satsningar har redan gjorts, men Jernkontoret håller med om att det behövs fortsatt stöd till forskning och utveckling för att förbättra tekniker för sortering, klassificering och optimerad hantering av skrot även i framtiden.

Bakgrund

Remiss av kommittébetänkande *Om ekonomiska styrmedel för en mer cirkulär ekonomi* (SOU 2024:67). Kommitténs uppdrag var att utreda var och hur ekonomiska styrmedel kan användas för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi, med fokus på områden med betydande miljö- eller klimatpåverkan. Kommittén skulle analysera lämpliga områden, föreslå passande styrmedel och redovisa varför vissa områden kanske inte är lämpliga för sådana styrmedel. I uppdraget ingick inte att lämna författningsförslag. Det omfattade inte heller direkt beskattning, sociala avgifter eller mervärdesskatt.

Jernkontoret

Annika Roos
Verkställande direktör

Cecilia Mattsson
Handläggare